

HOMEOPATIJA DANAS - EDUKACIJA I STATUS

Snežana M Cupara

Klasična homeopatija je zbog svojih dobrih rezultata brzo postala popularna, pa je tako u Evropi i Americi krajem 19. veka postojao veliki broj homeopatskih bolnica i edukacionih institucija. Međutim, niz istorijskih događaja početkom 20. veka doveo je do zapostavljanja homeopatije u dužem periodu. Od 1970. godine homeopatija oživljava u mnogim zemljama u više oblasti – pojavljuju se edukacione institucije, postaje deo nacionalnih zdravstvenih sistema u nekoliko zemalja i dolazi do razvoja u oblasti istraživanja. Danas, homeopatija je priznata na svim kontinentima kao nezavisan ili alternativni (komplementarni) medicinski sistem. Koristi se za lečenje raznih hroničnih oboljenja, virusnih, gastro-intestinalnih, jatrogenih, oboljenja kože, problema u ponašanju, u tretmanu kancera kao jedini ili pomoćni tretman. Kako status i mogućnosti školovanja homeopata nisu uniformni u svetu, ovaj članak ima za cilj da ponudi pregled statusa i obrazovanja u homeopatiji kao i kraći istorijat u primerima nekoliko razvijenih zemalja, zemalja sa različitih kontinenata i nekih od zemalja u okruženju. *Acta Medica Medianae* 2007;46(1):30-35.

Ključne reči: klasična homeopatija, obrazovanje u homeopatiji, Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis

---

Medicinski fakultet Univerziteta u Kragujevcu

Kontakt: Snežana M Cupara
Medicinski fakultet Univerziteta
Svetozara Markovića 69
34000 Kragujevac, Srbija
Tel.: 063/ 386 485,
Fax: 034/ 306 800
E-mail: snezanacupara@yahoo.com

Uvod

Homeopatija se danas koristi u lečenju raznih hroničnih oboljenja, virusnih, gastro-intestinalnih, jatrogenih, oboljenja kože, problema u ponašanju, u tretmanu kancera kao jedini ili pomoćni tretman. Homeopatski lekovi se koriste i u toku trudnoće i laktacije, u dentalnoj praksi, u veterini, a postoji trend upotrebe rastvora za zaštitu bilja na bazi homeopatskih lekova. Više zemalja sveta je zakonski regulisalo rad homeopatskih lekara i farmaceuta (1). S obzirom na šturost kompetentnih informacija kod nas o statusu homeopatije van naših prostora, cilj ovog članka je da ponudi kratki istorijat i sadašnji status, kao i mogućnost obrazovanja u homeopatiji. Navedeni su primeri nekoliko zemalja (razvijene zemlje, zemlje različitih kontinenata kao i neke od zemalja u okruženju). Naglasak je na klasičnoj homeopatiji koju je, kao jedino prihvatljivu medicinsku metodu, podržavao Hahnemann. Malo je poznato da se od tog klasičnog modela odvojilo mnogo pravaca, koji se, nažalost, takođe nazivaju homeopatskim.

Obrazovanje

Danas u svetu ne postoji univerzalan i standardizovan sistem školovanja homeopata. Slobodna razmena znanja je otežana jer različite zemlje imaju različite programe edukacije. Npr. britanski model, po kome se svršeni lekari specijalizuju za homeopatiju, uliva poverenje, ali azijski model, po kome se studenti opredeljuju za sticanje obrazovanja iz homeopatije još na osnovnim studijama, daje homeopatima veću sigurnost i bolju orijentaciju u praktičnom radu. Obrazovanje iz homeopatije proističe iz opredeljenja za zdravstvenu struku i nalaže obuku iz kliničke prakse zajedno sa detaljnom i teoretskom pripremom. Klinička praksa obuhvata rad studenata na klinici pod stalnim nadzorom, evaluacijom i korekcijama iskusnog mentora, što se upravo smatra i najboljim načinom za usavršavanje ove umetnosti lečenja.

Postojeći tipovi obrazovanja homeopata

Zbog nedostatka standardizacije u edukacionim programima u homeopatiji, oni se grubo mogu kategorisati na sledeći način:

1. Nezavistan edukacioni sistem – podrazumeva školovanje na osnovnim ili posle diplomskog studijama koje organizuju univerziteti i traje od 3-5,5 godina. Sastoji se od teoretskih medicinskih kurseva i kliničke orijentacije u bolničkoj atmosferi. Stekavši ovakvo obrazovanje, praktičari dobijaju dozvolu za rad - registraciju za praktikovanje homeopatije. Primeri su: Australija,

Belgija, Češka Republika, Indija, Italija, Meksiko, Norveška, Švedska, Bangladeš, Malezija, Pakistan itd.

2. Poslediplomski edukacioni sistemi – upisuju se svršeni lekari klasične medicine sa ciljem da specijaliziraju homeopatiju. Obrazovanje traje od 1 do 2 godine, a obuhvata teoretsko i kliničko iskustvo u primeni homeopatskih principa. Ove kurseve organizuju fakulteti ili univerziteti, a po završetku edukacije lekarima se dozvoljava da praktikuju homeopatiju uporedo sa prethodno stečenim znanjem ili specijalizacijama. Primeri su: Austrija, Brazil, Grčka, Luksemburg, Slovačka, Španija, Velika Britanija itd.

3. Postoji nekoliko zemalja gde edukaciju pružaju razna homeopatska udruženja ili profesionalne organizacije. U tom slučaju, osobe koje na ovaj način steknu obrazovanje praktikuju homeopatiju bez dozvole, jer u njihovim zemljama ne postoje sistemi koji bi im obezbedili izdavanje dozvole. Primeri su naša zemlja, Portugalija, Maldivi, Filipini itd.

4. Kod jednog malog broja zemalja edukacija u oblasti homeopatije je takva da su homeopati lekari koji su specijalizirali homeopatiju i praktikuju je bez specijalnih dozvola, ali postoje i osobe drugih profesija koje zbog toga što nisu lekari mogu da se bave homeopatijom samo uz određena ograničenja. Takav slučaj je u Nemačkoj, Holandiji, Novom Zelandu, Ukrajini, SAD itd (2).

Sadržaj obuke homeopata

Tipičan kurs za sticanje zvanja homeopate sastoji se od detaljne teoretske pripreme u predkliničkim oblastima (anatomija, fiziologija, biohemija, opšta patologija, mikrobiologija sa bakteriologijom, virusologija itd). Klinički subjekti su ginekologija i akušerstvo, osnove hirurgije i dr. Homeopatski subjekti su principi i filozofija, materia medica, apotekarstvo, razmatranje slučaja, repertoarisanje, terapija. Klinička obuka počinje u trećoj godini kada student preuzima pojedinačni slučaj pod kontrolom mentora koji savetuje studenta o izboru terapije.

Homeopatski farmaceuti

Ne postoji standardizovani program obuke homeopatskih farmaceuta. Farmaceuti koji su uključeni u procese spravljanja i distribuiranja homeopatskih lekova stižu obrazovanje po različitim programima u različitim zemljama.

Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis (LMHI)

LMHI je je internacionalno udruženje lekara klasičnih homeopata, osnovano 1925. godine u Roterdamu, sa sedištem u Ženevi i predstavnicima u 56 zemalja. Prvi homeopatski kongres je održan 1829. godine i kako ih je do 1911. godine održano još 8, pojavila se potreba da se formira autorizovano administrativno telo. Cilj Lige je da lekarima koji praktikuju klasičnu homeopatiju omogući razmenu znanja. Liga se sastaje svake godine (razmatraju se problemi u radu homeopatije), dok se kongres održava svake pete godine sa tematikom naučnih problema i iskustava u homeopatiji (1). Homeopatski farmaceuti prisutni

na kongresu 1955. godine u Štutgartu, na sugestiju Henri Boiron-a, formirali su Intrenacionalni odbor homeopatskih farmaceuta (CIPH). Zemlje osnivači su bile Austrija, Belgija, Francuska, Nemačka, Velika Britanija, Holandija i Švajcarska, a 1971. godine su se pridružile Argentina, Grčka, Brazil, Rumunija i Čile; 1996. godine odlučeno je da se pristupi izradi Nomenklature homeopatskih lekova i Osnovnom tekstu homeopatske dobre proizvođačke prakse (HGMP). Sledeće godine u Sijetlu dodat je tekst Tehnike izrade homeopatskog leka. William Gutman (SAD) je još 1947. godine predložio formiranje odbora za istraživanja u oblasti homeopatije, koji je konačno oformljen 1961. godine (3).

Kratki istorijat i trenutni status u nekim od zemalja

Argentina

Procenjuje se da u Argentini ima 2000 lekara koji propisuju homeopatske lekove, a koje je koristilo oko tri miliona ljudi od ukupno 30 miliona Argentinaca. Postoji 7 homeopatskih škola koje nude uobičajen program u trajanju od 3 godine ili neke intenzivne programe. Glavne edukacione institucije su u Bunnos Ajresu - Asociacion Medica Homeopatica Argentina, Long-established School, <http://www.amha.com.ar.htm> i Escuela Medica Homeopatica Argentina "Tomas Pablo Paschero", koja organizuje kurseve za lekare, farmaceute, farmaceutske tehničare, veterinare i stomatologe, <http://www.escuelapaschero.comar/home.htm>. Argentina pripada LMHI i homeopatijom mogu da se bave samo lekari (2). Izdaju se 2 časopisa (*Annales Homeopatics Argentinos* i *Homeopatia*). Homeopatski lekovi su u Argentini odobreni od strane Ministarstva zdravlja. Apoteke i laboratorije ih pripremaju i distribuiraju pod istim režimom kao i druge lekove. U Buenos Ajre-su je preko 400 apoteka koje prodaju homeopatske lekove, 30 apoteka ih i pripremaju, a 14 laboratorija se isključivo time bave.

Homeopatija je u Argentinu stigla sa generalom San Martinom, koji je 1812. godine došao iz Španije, ponevši jedan homeopatski komplet za pohod preko Anda. Dobio ga je od svog prijatelja Don Angela Correa protiv artroze i ulcera od kojih je patio. Ovaj komplet se još uvek čuva u muzeju Sanmartiniano de Mendoza. Prvi homeopatski lekar je bio Francuz Guillermo Darrouzain, ustanovivši homeopatske klinike u Buenos Ajresu i Montevideu u periodu 1837-1838. godine Argentinsko Hannemanovo udruženje je nastalo 1869. godine izdavalalo žurnal. Poznati lekari bili su J Corradi (znatno pomogao u epidemiji kolere 1867. godine), C Clausolles i J Petit. Klasična homeopatija je stekla veliki ugled dobrim rezultatima, a naročito radom T Paschero-a, sledebenika JT Kenta iz SAD-a, a koji je predavao od 1972. godine u školi Escuela Medica Homeopatica (2).

Australija

Praktikovanje homeopatije je dozvoljeno zakonom. Udruženje Australia Medical Faculty of Homeopathy okuplja isključivo lekare. Homeopatske lekove preporučuju oko 130 lekara, ovlašće-

nih homeopata je oko 400. Edukaciju pružaju 10 priznatih škola i nekoliko naturopatskih fakulteta. Glavne edukacione institucije su: Australasian College of Natural Therapies, New South Wales, <http://www.acnt.edu.au>, The Australasian College of Hahnemanian Homeopathy, Melbourne, Victoria i The Sydney College of Homeopathic Medicine. U Australiji raste broj ovlašćenih praktičara, a neki privatni osiguravajući fondovi delimično plaćaju konsultacije sa sertifikovanim homeopatskim praktičarem (2).

Austrija

U Austriji je samo lekarima dozvoljeno da praktikuju homeopatiju. Godine 2000. bilo je 670 homeopata članova LMHI i zemlja je članica LMHI. Homeopatske konsultacije se održavaju u pet alopatskih bolnica u Beču i u jednoj u Klagenfurtu. Lekarska komora izdaje diplome koje su zvanično priznate kao medicinska kvalifikacija u homeopatiji. Kursevi za sticanje ovih diploma traju 2 ili 3 godine (broj časova varira 140-350). Javno zdravstveno osiguranje snosi troškove homeopatskog lečenja. Edukacione institucije: Vienna Faculty of Medicine - kampusi u Gracu i Insbrucku, Ärzte der Klassischen Homöopathische (AKH), Österreichische Gesellschaft für Homöopathische Medizin (OGHM), Beč i Ludwig Boltzmann Institute für Homeopathische Allgemeine Poliklinik der Stadt, Beč.

Homeopatiju je prvi počeo da praktikuje u Austriji, oko 1816. godine vojni lekar Mathias Marenzeller, a 1836. godine u vreme kolere dobila je na značaju, zbog dobrih rezultata; 1844. godine u Beču i Pragu su izlazila dva homeopatska časopisa; 1846. godine dozvoljena je distribucija lekova, 1850. godine otvorena treća bolnica, a 1873. godine je obrazovano Udruženje homeopatskih lekara. Medjutim, kako je došlo do pada interesovanja za homeopatiju, 1901. godine bilo je samo 50 lekara homeopata i dve bolnice u 37 gradova. Kongres LHMI je održan 1958. godine u Salzburgu, a kasnije kongresi u Beču 1973, 1983 i 1993. godine U Badenu su 1975. godine održani kursevi koji su se sa uspehom proirili u Nemačkoj, Rusiji, Rumuniji, Českoj, Slovačkoj, Madjarskoj (2).

Brazil

Brazilska vlada je homeopatiju priznala 1988. godine uvrstivši je u nacionalni zdravstveni sistem. Brazilsko Udruženje homeopatskih farmaceuta je osnovano 1991. godine, a Federalni odbor za farmaciju priznao je zvanje Specijalista homeopatske farmacije 1995. godine Proučavanje osnova homeopatskih tehnika je obavezno na farmaceutskim fakultetima od 1952. godine. Postoji najmanje deset homeopatskih škola dok je nekoliko klasičnih medicinskih fakulteta uvelo u program homeopatiju. Lekari koji specializiraju homeopatiju moraju da završe kurs od 1200 sati (450 sati teorije, 450 sati prakse i 300 sati proučavanja monografija). Direktor ministarstva zdravlja je 1966. godine sastavio odbor lekara i farmaceuta sa ciljem da formiraju Brazilsku homeopatsku farmakopeju, koja je završena 1972.

godine U Brazilu postoje i homeopatski veterinari i stomatolozi.

Francuski lekar Benoit Jules Mure, osnivač homeopatskih klinika u Palermu i Parizu, došao u Brazil iz Pariza kao predstavnik Union Industrielle 1840. godine. Preselivši se u Rio de Janeiro postao je i tamo zagovornik Hahnemanovog učenja. Apoteke su dobile pravo da prodaju homeopatske lekove 1886. godine (2).

Bugarska

Bugarski lekar dr Georgi Mirković diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Monpeljeu u Francuskoj 1856. godine, a za vreme studija se obrazovao i kao homeopata. Vrativši se u Bugarsku, on je započeo privatnu praksu. Godine 1893. kao član novoosnovane Bugarske akademije nauka, objavio je prvu homeopatsku knjigu na bugarskom "Kućno lečenje homeopatijom". Od 1944-1989. godine homeopatija je bila zakonom zabranjena, praktičari proganjani, a do 1993. godine nije bilo nikakvog zvaničnog stava prema homeopatiji. U maju 1993. godine homeopatski kurs je započeo Peter Chapell zajedno sa bugarskim lekarima Petrom Najdenovim, Dorom Pačovom i Atanasom Ganavovim. Kurs je započeo sa samo 20 osoba, ali se broj povećao na 60 od kojih 25 lekara i 35 osoba drugih profesija. Bugarsko homeopatsko udruženje, osnovano 1994. godine steklo je pravo da organizuje kurseve za lekare i osobe drugih profesija. Udruženje je pripremilo predlog zakonu o zdravstvu za zvanično usvajanje homeopatije (2).

Kanada

U Kanadi se organizuju trogodišnji kursevi iz homeopatije nakon završenih osnovnih studija. Ne postoje univerziteti koji nude osnovne ili doktorske studije iz homeopatije.

Škole su: Vancouver Homeopathic Academy, www.homeopathyvancouver.com, The Toronto School of Homeopathic Medicine, www.homeopathycanada.com, Homeopathic College, www.homeopathy.edu, Centre de Techniques Homeopathiques, Montreal, www.homeo.com i British Institute of Homeopathy, www.homeopathy.com (2). Istorijski gledano homeopatija je prvo stigla u provinciju Kvebek.

Francuska

U Francuskoj homeopate mogu da budu samo klasično obrazovani lekari (osobe koje nisu lekari ne smeju praktikovati nikakav vid medicine). Univerzitet u Bobigny-u je osnovao Katedru za prirodnu medicinu 1982. godine na kojoj se dodeljuje diploma iz homeopatije pored diploma iz drugih oblasti. Zdravstveno osiguranje omogućava naplatu recepata koje su napisali ovlašćeni lekari. Najpoznatiji institut koji nudi homeopatsko obrazovanje je Ecole d' Hahnemannienne Dauphine Savoie u Grenoblu, www.homeoint.org/hds/ehhds/default.htm, a postoji od 1973. godine.

Homeopatijom su počeli da se bave oko 1830. godine grof Guidi u Lionu, doktor medicine i inspektor i Antoine Petroz u Parizu. Udruženje,

osnovano 1832. godine, imenovalo je 1835. Hahnemanna za predsednika koji je tom prilikom i sam došao u Pariz. 1901. godine su postojale tri bolnice u Parizu. Iako danas u Francuskoj postoji izuzetno veliki broj homeopata, najveći broj njih nažalost ne praktikuju klasičnu homeopatiju (2).

Grčka

Homeopatijom se u Grčkoj bavilo sporađično do 1965. godine. Kada se G Vithoulkas vratio sa Bombay Homoeopathic Medical Collegea, upoznao psihijatra I Bachas i preneo joj svoje oduševljenje homeopatijom. Liga je pomogla njihov pionirski rad prihvativši da se u Atini 1969. godine održi kongres, što je predstavljalo prekretnicu u statusu homeopatije u Grčkoj. Usledila je serija seminara za lekare i studente medicine koje je držao G. Vithoulkas. U Atini je osnovan Centar za homeopatsku medicinu (18 homeopatskih lekara se smenjuju tako da je uvek prisutno najmanje tri lekara) gde mladi praktičari mogu da rade zajedno sa iskusnim mentorima. Edukaciju nudi International Academy of Classical Homeopathy, G. Vithoulkas School on Alonissos, www.homeopathy.gr/academy.htm. Od 1993. godine postoji i udruženje homeopata koji nisu lekari (2).

Indija

Homeopatija je danas veoma popularna u Indiji. Imala je podršku i M Gandija. Značajno je jeftinija od konvencionalnih lekova tako da SZO u svom časopisu World Health Forum navodi da je veoma pogodna za ruralne predele gde je nemoguće obezbediti infrastrukturu, opremu i lekove. U Indiji trenutno postoji preko 200 000 homeopatskih praktičara (status im je jednak medicinskom lekaru), 300 bolnica, 10 000 javnih ambulanti i 600 proizvodjača zbog čega se Indija danas smatra liderom u homeopatiji. Vlada Indije priznaje zakonom homeopatiju i podržava je u sva 4 sektora – edukaciji, istraživanju, razvoju lekova i pružanju zdravstvenih usluga. Od 180 homeopatskih medicinskih fakulteta 32 su državna, svi pripadaju univerzitetima i nude standardni kurs obrazovanja od 5,5 godina.

Homeopatija je stigla u Indiju u vreme Hahnemann-a. Tradicija tvrdi da su homeopatske lekovi u istočni deo zemlje doneli nemački misionari i lekari još 1810. godine. Dva nemačka geologa u Bengal, koji su u vreme kolere 1820. godine davali homeopatske lekove, nazivani su "kolera" lekari. Medju indijskim civilnim i vojnim licima bilo je dosta amatera homeopata do sredine 19. veka. Najraniji pisani dokaz o upotrebi homeopatskog tretmana nalazi se u muzeju maharadže Ranjit Singh-a, tadašnjeg vladara Pandžaba, gde se čuvaju dokazi homeopatskog lečenja maharadže. Lečio ga je 1939 godine JM Honigberger, dobar poznavalac homeopatije i Hahnemannov učenik (2).

Rusija

U Ruskoj Federaciji od 1995. godine homeopatija je dozvoljena u svim bolnicama i klinikama. Ministarstvo zdravlja je formiralo Komitet za homeopatiju koji je odobrio standardnu edu-

kaciju za lekare u formi posle diplomske specijalizacije pod mentorstvom kliničkih homeopatskih lekara. V Varsavski, direktor centralne moskovske homeopatske bolnice, još 1964. godine u jednom članku napisao je da je kao metod lečenja homeopatija poznata u Rusiji još od 1823. godine kada su N Pirogov i V Butierov, priznavši efikasnost homeopatskih metoda, počeli da upotrebljavaju homeopatske lekove. (2)

Rumunija

Homeopatiju je u Rumuniju doneo sam Hahnemann živeći jedan period svog života u gradu Sibiu. Hahnemann-ov učenik Honigberger, koji je preneo znanja iz homeopatije u Indiju, bio je iz Rumunije, pa otuda jake veze u saradnji ove dve zemlje danas. Iako je homeopatsko udruženje formirano 1947. godine, vrlo brzo homeopatija je zabranjena. Ponovo su počeli da je tolerišu 1967. godine pa je uvedena kao izborni predmet na medicinski fakultet, a neke apoteke su počele da prave lekove. Danas u Rumuniji isključivo lekari mogu da budu homeopati. Distribucija homeopatskog leka je dozvoljena samo ukoliko je farmaceutske kadra obrazovan od strane Nacionalnog udruženja za kontinuiranu edukaciju (organizuje posle diplomske kurseve za lekare i farmaceute – 4 i 2 godine). Nacionalno udruženje je imalo 700 registrovanih homeopata 1995. godine, a danas ih je preko 1000. Predsednik udruženja je prof. dr Ioan Teleanu, a Udruženje poseduje webstranu i izdaje časopis. Zemlja je članica Lige i 2000. godine Internacionalni kongres Lige je održan u gradu Sibiu (2,4).

SAD

Nagli razvoj, a potom nestanak homeopatije u SAD-u je fascinantan jer se tako uočavaju prednosti i slabosti homeopatije kao medicinske doktrine. Prvi homeopatski doktor je bio Hans Gram, poreklom Danac, koje se oko 1825 godine doselio u Nju Jork i konvertovao nekoliko lekara na novi sistem lečenja. Medjutim, najznačajniji homeopata u tom periodu je bio Konstantin Hering, rođen 1800 godine poreklom Nemač. Kao student dobio je zadatak od svog mentora da napiše diskreditujući članak o homeopatiji. Proučavajući materijal za taj članak, on se opredelio za homeopatiju i posvetio joj se; 1826. godine pridružio se ekspediciji u J. Ameriku gde je praktikovao i sprovodio neke provings-e. 1833. godine se vratio u Nemačku. Kada je želeo da ponovo krene za J. Ameriku, pozvali su ga u Filadelfiju. Od tada pa do kraja svog života ostao je da živi i radi u SAD-u praktikujući, pišući, organizujući i čak sprovodeći provings-e na sebi. Bio je prvi predsednik Američkog instituta za homeopatiju koji je osnovan 1844 godine. Njegovim najznačajnijim doprinosom smatra se članak koji je napisao 1865. godine na temu razvoja hroničnih bolesti. Na bazi ovih zaključaka nastali su Heringovi zakoni koji su se kasnije u praksi potvrdili i danas spadaju u osnovne postulate klasične homeopatije.

U SAD-u je 1900. godine bilo 22 homeopatska koledža (napoznatiji u Filadelfiji), a pred

početak I svetskog rata bilo je mnogo isključivo homeopatskih institucija - 56 bolnica, 13 mentalnih azila, 9 dečjih bolnica i 21 sanatorijum. Takav nivo prihvatanja homeopatije nije bio viđen do tada nigde u svetu. Razlog uspeha je bio jasan - praktikovanje klasične medicine u to vreme u SAD-u se nije mnogo razlikovalo od onog u zapadnoj Evropi koje je često bilo opasno za bolesnika. Lečilo se puštanjem krvi (još razvijenije nego u Evropi – puštalo se čak do četiri petine ukupne krvi) i visokim dozama kalomela (trovanje živom često je dovodilo do smrti bolesnika). U takvoj situaciji bolesnici su se okretali drugim metodama naročito herbalizmu, ali su se njime bavili uglavnom neobrazovani ljudi. Homeopatija je imala značajnu prednost - dolazila je iz Evrope i praktičari su bili obrazovani na nemačkoj i latinskoj literaturi. Uspehu homeopatije, koji je dostigao vrhunac po završetku građanskog rata (1865-85), doprineo je i veliki broj nemačkih imigranata. Međutim, iako su dobri rezultati doveli do njenog prihvatanja, došlo je do pada razvoja homeopatije nakon 1885. godine. Shvatajući opasnosti svojih metoda većina lekara je počela da menja sredstva. Dolazi do stapanja klasične medicine i homeopatije i pojavljuju se pseudo-homeopati. Oni su uzimali u obzir samo trenutno prisutnu patologiju i ko-ristili homeopatske lekove, zanemarujući princip celine u homeopatskom lečenju. Došlo je do rascepa na praktičare Hahnemann-ovog metoda klasične homeopatije i one koji su proizvoljno upotrebljavali homeopatske lekove, najčešće na alopatski način. Klasična homeopatija, kao najteži oblik edukacije, sve redje je bila ponuđena u edukacionim programima.

U isto vreme dolazi do naglog razvoja sintetske farmacije koja je donosila veću zaradu i skraćivala vreme koje lekar posvećuje bolesniku. Homeopatija postaje neprofitabilna zbog potrebe većih ulaganja u edukaciju, razvijanje umetnosti zaključivanja i vremenskoj posvećenosti bolesniku. Pri tome su homeopatski lekovi tada, kao i danas, bili jeftini. Kao posledica svega toga homeopatski koledži nestaju jedan za drugim tako da ih je ostalo svega 7 do 1918. godine. Filadelfijski medicinski koledž prestao je sa nastavom iz homeopatije 1930. godine i ona se u to vreme smatrala gotovo izumrlom.

Homeopatija danas oživljava u SAD-u. U ranim '70-tim godinama bilo je samo oko 50-100 lekara koji su specijalizirali homeopatiju, dok je do sredine '80-tih taj broj narastao na 1000. Vladin časopis The FDA Consumer objavio je 1000% rasta prodaje homeopatskih lekova u periodu kasne sedamdesete - rane osamdesete. Kongres je u okviru Nacionalnog instituta za zdravlje (NIH) ustanovio Kancelariju za alternativnu medicinu 1991. godine podržavajući istraživanja u homeopatiji. Danas u SAD-u postoji 31 obrazovna institucija i dominiraju one koje nude programe klasične homeopatije. Ne postoji jedinstvena diploma ili sertifikat za praktikovanje na teritoriji svih 50 država, jer ne postoji ni jedinstveni program edukacije. Sedam registrovanih odbora licenciraju homeopate lekare i nele-

kare. Arizona, Konektikat i Nevada imaju svoje odbore za licenciranje homeopatskih lekara (5).

Srbija

U Srbiji trenutno postoje dve glavne institucije koje promovišu i edukuju homeopate. Sekcija za klasičnu homeopatiju Srpskog lekarskog društva (SLD) osnovana je 2002. godine. Predsednik je akademik prof. dr Miloš Popović. Sekcija je član Lige, Evropskog komiteta za klasičnu homeopatiju (ECCH) i okuplja isključivo lekare i farmaceute (ukupno oko 70 članova). Sekcija je edukaciju za lekare započela u vidu kontinuirane posle diplomске edukacije pri Medicinskom fakultetu u Beogradu. U toku je kurs organizovan u saradnji sa nemačkim Udruženjem lekara homeopata (DZVHA) koji pohađa 70 polaznika, pri čemu se nastava odvija po programu njihovog udruženja, a predavač je po pozivu Medicinskog fakulteta Herbert Mollinger (6).

Udruženje za klasičnu homeopatiju „Hahnemann“, osnovano je 1997. godine u Novom Sadu i okuplja i lekare i osobe drugih profesija. U nastanku ovog udruženja učestvovali su lekari specijaliste i stomatolozi. Udruženje je ponudilo edukaciju 1998. godine u saradnji sa Londonskim međunarodnim koledžom za klasičnu Homeopatiju (LICH) za 63 studenta, od toga 35 lekara. Nastavni fond je bio 900 sati teoretska predavanja i kliničke vežbe za osnovne studije. Studenti koji nisu lekari pohađali su nastavu i polagali ispit iz anatomije, fiziologije i patologije; 2000. godine LICH je započeo osnovno školovanje 2. generacije homeopata i superviziju prve generacije po programu za napredne studije. Udruženje organizuje seminare i letnje škole, a ponudilo je i napredni dvogodišnji kurs u saradnji sa homeopatskim koledžom iz Belgije; 2003. godine formiran je Registar udruženja homeopata koji mogu samostalno da obavljaju homeopatsku praksu koji sadrži 24 homeopata (lekari, nelekari, stomatolozi). Predsednik komisije za registraciju je bio Petter Chappell, poznati britanski homeopata i jedan od osnivača Britanskog homeopatskog društva, koji je vodio školovanje prve generacije studenata homeopatije u našoj zemlji. Procedura za upis u registar homeopata, između ostalog, uključuje obavezno četvorogodišnje školovanje iz klasične homeopatije uz najmanje 1 godinu provedenu pod vođstvom registrovanog homeopate iz inostranstva. Udruženje je član ECCH od 2004. godine (7). Edukaciju iz klasične homeopatije za sve polaznike bez obzira da li su lekari, ponudio je oktobra 2005. godine i obrazovni centar „Simillimum“ iz Beograda, u saradnji sa London International College for Homeopathy. (8)

Homeopatija kod nas nije još dobila zakonsku regulativu, dok je homeopatski lek predviđen zakonom. Prisutni kombinovani homeopatski preparati za siroke indikacijske grupe, nisu u skladu sa principima klasične homeopatije (podrazumeva individualizovanu terapiju svakog bolesnika), ali će svakako doprineti popularizaciji homeopatskog leka kod alopatskih lekara.

Velika Britanija

U Velikoj Britaniji postoji nekoliko državnih homeopatskih bolnica (u Londonu, Glazgovu, Liverpoolu, Bristolu), a homeopatija je priznata parlamentarnim zakonom tako da je deo nacionalnog zdravstvenog sistema. Postoji između 35-40 edukacionih institucija. Homeopate mogu biti lekari ili osobe drugih profesija. Lekari se edukuju u bolnicama Royal London i Glasgow Homeopathic Hospital. Homeopate drugih profesija se ne mogu nazivati lekarima, ali se integrišu u nacionalni zdravstveni sistem kao konsultanti po pozivu i rade uz lekare. Homeopatija se razvijala od dolaska dr Quin-a 1827. godine u Englesku, koji je homeopatiju studirao u Nemačkoj, a praktikovao u Italiji (2).

Zaključak

Klasična homeopatija, koju je kao medicinsku metodu ustanovio Samuel Hahnemann kra-

jem 18. i početkom 19. veka, zbog svojih dobrih rezultata vrlo brzo je postala popularna u Evropi i Americi. U tom periodu je postojalo mnogo homeopatskih bolnica i homeopatskih edukacionih institucija. Međutim, kao posledica niza istovremenih istorijskih događaja došlo je do zapostavljanja homeopatije u dužem periodu (1930-1970): nedovoljna ujedinenost praktičara u principima klasične homeopatije posle Hahnemannove smrti, napredak hirurgije, nastanak modernih terapijskih agenasa u klasičnoj medicini, profitabilnost farmaceutske industrije kao i početak I svetskog rata. Od 1970. godine homeopatija oživljava u mnogim zemljama u više oblasti – pojavljuju se edukacione institucije, postaje deo nacionalnih zdravstvenih sistema u nekoliko zemalja i dolazi do razvoja u oblasti istraživanja. Danas je homeopatija priznata na svim kontinentima bilo kao nezavistan ili alternativni (komplementarni) medicinski sistem.

Literatura

1. Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis, URL: <http://www.lmhi.net.html>
2. Das E, History and Status of Homeopathy Around the World, 1st ed. B.Jain Publishers (P) Ltd.; 2005
3. A History of the Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis and its antecedents (1829 – 1977), URL: <http://www.lmhi.net/congreso.html>
4. Societate Romana de Homeopatie, URL: www.geocities.com/teleianu/
5. Homeopathy in perspective, Chapter 7: Homeopathy in America, URL: <http://www.acampbell.org.uk>
6. Srpsko lekarsko društvo, URL: <http://www.sld.org.yu>
7. Udruženje za klasičnu homeopatiju "Hahnemann", URL: <http://www.homeopat.co.yu>
8. Obrazovni centar "Simillimum", URL: <http://www.simillimum.edu.yu>

HOMEOPATHY TODAY - EDUCATION AND STATUS

Snezana M Cupara

Due to its encouraging results, classic homeopathy soon became very popular that a great number of homeopathic hospitals and educational institutions in Europe and America were founded at the end of the 19th century. However, historic events at the beginning of the 20th century diminished its use for the longer period of time. Since 1970, homeopathy has been reviving in many countries of the world in different domains – educational institutions have appeared, it has been incorporated in many national health systems and there has been research development. Nowadays, homeopathy is recognised in all continents either as an independent or alternative (complementary) medical system. Since status of homeopathy and possibilities for education have not been uniformed and standardized in the world, the aim of this article is to offer an abbreviated review on possibilities of education, status and history of homeopathy. The refer belong to developed countries, different continents and neighboring countries. *Acta Medica Medianae 2007;46(1):30-35.*

Key words: classic homeopathy, education in homeopathy, Liga Medicorum Homoeopathica Internationalis